

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філологічний
Катедра українського прикладного мовознавства

Затверджено
на засіданні катедри
українського прикладного
мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету
Імені Івана Франка
(протокол №1 від 29.08.2025)

Завідувач катедри Ірина КОЧАН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Українська мова за професійним спрямуванням»,
що викладається у межах ОПП
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності
162 Біотехнології та біоінженерія

СИЛАБУС КУРСУ
«Українська мова за професійним спрямуванням»
2025/2026 навчального року

Назва курсу	Українська мова за професійним спрямуванням
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка, біологічний факультет, вул. Михайла Грушевського, 4
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра українського прикладного мовознавства, 233 авд.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 16 Хімічна та біоінженерія Спеціальність: 162 Біотехнології та біоінженерія
Викладачі курсу	Кандидат філологічних наук, доцент Кухарчишин М. І.
Контактна інформація викладачів	Кухарчишин Марія – mariya.kukharchyshyn@lnu.edu.ua, https://philology.lnu.edu.ua/employee/kukharchyshyn-m
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій / практичних занять або онлайн-консультації (за попередньою домовленістю).
Інформація про курс	Курс «Українська мова за професійним спрямуванням» призначений для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і викладається в V семестрі (денна форма здобуття освіти) в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс є частиною загальноуніверситетського комплексу гуманітарних дисциплін. Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам можливість удосконалити навички володіння професійною мовою для засвоєння матеріалу галузевих дисциплін та володіти нормами сучасної української літературної мови, що дає можливість здійснювати професійне спілкування.
Коротка анотація курсу	Курс спрямований на розвиток і вдосконалення компетенції спілкуватися українською мовою у майбутній професійній сфері; формувати навички культури мовлення (усні і писемні) з урахуванням особливостей найбільш доречного функціонального стилю мовлення та відповідно до норм сучасної української літературної мови. Теоретичні знання й практичні навички реалізації сучасних мовних норм (зокрема лексичних, граматичних, стилістичних, ортоепічних) у професійній сфері (передусім стосується наукового й офіційно-ділового стилю) сприяють формуванню комунікативної поведінки фахівця, зокрема успішній комунікації та досягненні мети спілкування. Лекційний матеріал спрямований на формування у студентів знань про історію та законодавчий статус української мови, її нормативно-стильові основи, вдосконалення компетенції щодо створення офіційно-ділових та наукових текстів.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – сформувати у студентів засобами української мови лінгвістичну основу для виконання професійної діяльності з врахуванням сучасного комунікативного простору (безпосереднє, опосередковане спілкування у всіх формах і жанрах реалізації).

**Література для
вивчення
дисципліни**

Основна

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської : навч. посіб. Львів, 2023. 302 с.
2. Гайович Г. В. Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі : навчальний посібник. Київ : ІДУ НД ЦЗ, 2024. 228 с.
3. Гриценко Т. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2019. 622 с.
4. Зубков М. Норми й культура української мови. Харків : ВД «Школа», 2023. 544 с.
5. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб., Київ : Каравела, 2023. 352 с.
6. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 7-е вид., зі змін. та допов. Львів, 2023. 440 с.
7. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник-практикум / Г. Л. Вознюк, С. З. Булик-Верхола, І. П. Васишин, М. В. Гнатюк, І. Б. Ментинська, І. Д. Шмілик. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 324 с.
8. Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. 390, с. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Pravopys_2019/ukr.prapopys-2019.pdf
9. Фаріон І. Мовна норма: пошук істини (навчальне видання) : [посібник]. Івано-Франківськ, 2017. 256 с.
10. Черемська О. С., Сухенко В. Г. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник. 2-ге вид., випр. та допов. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 390 с.
11. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2025. 536 с.

Додаткова

1. Боярчук О. С. Лексика і фразеологія української ділової мови у словниках ХХ – початку ХХІ століть : монографія. Київ : Наукова думка, 2023. 288 с.
2. Булик-Верхола С. З. Основи термінознавства : навч. посіб. / С. З. Булик-Верхола, Г. В. Наконечна, Ю. В. Теглівець. Львів, 2016. 192 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. 124 с.
4. Микитюк О. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 236 с.
5. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2008. 240 с.
6. Риторика : підручник / З. Куньч та ін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
7. Сагач Г. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 255 с.
8. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / Пилип Селігей; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
9. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. 2-е вид., стер. Київ : Альмамастер, 2012. 216 с.
10. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. Київ, 2008. 245 с.
11. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду / за ред. Л. Масенко. Київ, 2005. 399 с.

Словники, довідники, стандарти

- Вебсловник жіночих назв української мови / укл. Олена Синчак. Львів, 2022. URL: <https://r2u.org.ua/>
- Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. За матеріалами засобів масової інформації. 2-е доп. вид. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2003. 160 с.
- Головащук С. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ, 2004. 448 с.
- Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996.
- Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк : у 4 т. Т. 1. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.; Т. 2. 350 с.; Т. 3. 426 с. Т. 4. 388 с.
- Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ : «Українська книга», 2000. 480 с.

Національний стандарт України. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. ДСТУ 2732:2023. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_2732-2023.pdf

Національний стандарт України. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. ДСТУ 4163:2020. URL: <http://www.kdu.edu.ua/Documents/DSTU41632020v1.pdf>

Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015. Київ, 2017. URL: <http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2018/ДСТУ%208302%20повний.pdf>

Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. ДСТУ 3582:2013. URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf

Новий словник іншомовних слів / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : Арія, 2007. 1480 с.

Полюга Л. М. Повний словник антонімів української мови. Київ : Довіра, 2006. 510 с.

Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. Київ : Довіра, 2006. 477 с.

Реєстр репресованих слів (авторка – Оріся Демська-Кульчицька). URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Linguistics/rejestr.html>

Синчак О. Абетка фемінітивів. Спецпроект «По той бік гендеру». [Дата оновлення: 07.11.2022]. URL: <https://behindthenews.ua/spetsproiekti/po-toy-bik-genderu/abetka-feminitiviv-358/>

Словник іншомовних слів / уклад.: С. Морозов, Л. Шкарапута. Київ, 2000. 680 с. URL: <https://archive.org/details/slovninshomovn/page/511/mode/2up>

Словник паронімів української мови / упоряд. О. Сербенська. Львів : Апріорі, 2022. 392 с.

Словник української мови: в 11 т., ред. І. К. Білодід, Київ 1970–1980.

Словник української мови online: у 20 т., т. 1–15 (А–П'ЯТЬ), Український мовно-інформаційний фонд НАН України, 2015–2025. URL: <https://sum20ua.com>

Український лінгвістичний портал «Словники України» on-line. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>

Фразеологія ділової мови / уложили: В Підмогильний, Є. Плужник. Київ : Час, 1926. URL: https://chtvyvo.org.ua/authors/Pidmohylnyi/Frazeoiohiii_dilovoi_movy.djvu

Закони України

Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>

Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/1999 від 14.12.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>

Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України № 2704-VIII від 25.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

Інтернет-джерела.

URL: www.mova.info (Лінгвістичний портал «Мова»);

URL: <https://language-policy.info/> (Портал мовної політики);

URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/LSlist> Український мовно-інформаційний фонд НАН України

URL: <https://www.bbc.co.uk/blogs/ukrainian/ponomariv/2442> (Блог професора Олександра Пономарева)

URL: <https://slovotvir.org.ua/> («Словотвір»). Майданчик для перекладів запозичених слів)

Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	Загальний обсяг 90 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 16 години практичних занять 58 годин самостійної роботи.

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - специфіку усного українського професійного мовлення та елементи риторики; - особливості лексики, фразеології, термінології, граматичних засобів української мови за фаховим спрямуванням; - типи лексикографічних праць, специфіку фахових словників; - норми сучасної української літературної мови та особливості їх реалізації в системі усного та писемного фахового мовлення; - правила мовленнєвого етикету. - актуальні нормативно-правові акти, які регламентують статус української мови як державної <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати знання ортоепічних та акцентуаційних правил, риторичних законів для реалізації різних жанрів усного професійного мовлення; - характеризувати словниковий склад української літературної мови, уживати нормативні лексичні засоби, фразеологічні одиниці у фаховому мовленні; - використовувати лексикографічні джерела української мови відповідно до потреб професійного спілкування; - творити тексти в межах різних видів і жанрів усного та писемного фахового українського мовлення; - дотримуватися правил мовленнєвого етикету відповідно до ситуацій та тональностей фахового спілкування. <p>Навчальна дисципліна спрямована на формування таких загальних компетентностей:</p> <p>ЗК02. Здатність до письмової та усної комунікації українською мовою (професійного спрямування)</p> <p>ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>Після вивчення дисципліни будуть сформовані такі програмні результати навчання:</p> <p>ПР05. Вміти аналізувати нормативні документи (державні та галузеві стандарти, технічні умови, настанови тощо), складати окремі розділи технологічної та аналітичної документації на біотехнологічні продукти різного призначення; аналізувати технологічні ситуації, обирати раціональні технологічні рішення.</p> <p>ПР21. Вміти формулювати завдання для розробки систем автоматизації виробництв біотехнологічних продуктів різного призначення.</p> <p>ПР23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціальнополітичної історії України, правових засад та етичних норм.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Українська мова за професійним спрямуванням, система мови, мовна норма, професійне спілкування, мовленнєві навички, державна мова, національна мова, словник, правопис, документ.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний</p>
<p>Теми</p>	<p>* СХЕМА КУРСУ</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Залік у кінці семестру</p>

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань зі сучасної української літературної мови; знання історії української мови, її функціональних стилів, лексичного та фразеологічного багатства, термінознавства, лексикографії.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладення, навчальний модуль тощо. Лекційна форма навчання: проведення лекцій; пояснення та наведення прикладів за темою лекції, дискусія, бесіда, ілюстрація, демонстрація. Семинарське заняття: доповідь, відповідь, обговорення; презентація результатів дослідження.
Необхідне обладнання	Комп'ютер / ноутбук, проектор, доступ до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття – 30 б. 5 б. – повністю виконані практичні й теоретичні завдання, здобувач усно відповідає, розуміє й критично осмислює тему, фокусується на темі, використовує потрібну наукову лексику; демонструє високий рівень культури мовлення. 3 б. – частково виконані практичні й теоретичні завдання, студент усно відповідає, але не повністю розуміє та осмислює тему, не достатньо володіє потрібною науковою лексикою, припускається мовних помилок. • усний виступ – 10 б. 10 б. – тема виступу повністю розкрита, наявні всі композиційні частини виступу (вступ, основна частина, висновки), доповідач демонструє високий рівень культури мовлення, дотримується норм мовленнєвого етикету, доречно використовує засоби невербальної комунікації, взаємодіє з аудиторією та фахово відповідає на запитання слухачів. Кількість балів буде меншою з огляду на: – перебір часу (до 1 б.); мовні помилки (3 помилки – 1 б.); композиційні неточності; змістові неточності; безперервне читання (5 б.). • документи – 10 б. Створено власні зразки документів, які відповідають чинному стандарту, технічним вимогам; високий рівень мовного оформлення (один зразок – 2 б.). • один підсумковий модуль (тестування) – 50 б. У тесті представлені питання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді (1 правильна відповідь = 2 б.), відповідності (кожна правильна відповідь = 1 б. (усього максимально 4 б.)). <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував.</p>

	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекційні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів письмових робіт, а також бали, набрані впродовж семестру за відповіді на колоквиумі. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мова як суспільне явище. Основні функції мови. 2. Місце української мови серед інших мов світу. 3. Українська мова: походження та основні етапи розвитку. Лінгвоцид. 4. Українська національна та літературна мова. Ознаки літературної мови. 5. Поняття мовної норми, її види (мовні норми проілюструйте прикладами). 6. Поняття «мовний стиль». Основні параметри функціональних стилів. Стилї ділового мовлення. 7. Культура мови та культура мовлення. Загальні вимоги до культури усного професійного мовлення. 8. Акцентуаційні норми сучасної української літературної мови. 9. Норми літературної вимови (ортоепічні норми). Засоби милозвучності (евфонії). 10. Український мовленнєвий етикет у професійному спілкуванні, його види. Тональності спілкування. 11. Риторика як наука і мистецтво комунікації. Роди (і види) красномовства. 12. Розділи класичної риторики й співвідносні з ними етапи створення публічного виступу. 13. Жанри професійного монологічного і діалогічного мовлення 14. Лексичні норми мови професійного спілкування. Плеоназм і тавтологія як порушення норм культури ділового мовлення. 15. Лексика української мови за походженням. Активна і пасивна лексика української мови (застарілі слова (історизми, архаїзми) та неологізми). 16. Професійна лексика. Термін у системі професійного мовлення. Основні ознаки, способи творення. 17. Системні відношення слів: синонімія, антонімія, омонімія, паронімія. 18. Фразеологія ділової мови. 19. Українська лексикографія.

	<p>20. Морфологічні норми української мови за професійним спрямуванням.</p> <p>21. Нормативність вживання іменникових форм у фаховому мовленні.</p> <p>22. Нормативність творення та вживання форм ступенів порівняння прикметників у фаховій мові (навести приклади помилок щодо творення форм ступенів порівняння).</p> <p>23. Числівник. Розряди за значенням. Типові помилки у відмінюванні. Поєднання числівників з іменниками.</p> <p>24. Займенник у фаховому мовленні.</p> <p>25. Уживання дієслівних форм. Типові помилки.</p> <p>26. Синтаксичні норми мови професійного спілкування. Типові порушення синтаксичних норм.</p> <p>27. Документ як основний вид писемного ділового мовлення, його функції. Основні вимоги до оформлення документів.</p> <p>28. Класифікація сучасних документів.</p> <p>29. Основні реквізити, їх характеристика, норми дотримання.</p> <p>30. Текст як основний реквізит документа. Найважливіші елементи структури тексту документа.</p> <p>31. Особливості мови ділових паперів, засоби стандартизації мови (канцеляризми і кліше).</p> <p>32. Правила оформлення сучасних ділових паперів (заява, автобіографія, резюме, характеристика, розписка, доручення, пояснювальна записка).</p> <p>33. Науковий текст: особливості, види, функції. Культура читання наукового тексту.</p> <p>34. Різновиди компресії наукового тексту: тези, конспект, реферат, анотація.</p> <p>35. Правила бібліографічного опису та оформлення покликань.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконан ня
	МОДУЛЬ I				
1 / 2	<p>Українська мова за професійним спрямуванням у системі літературної мови.</p> <p>Мета і завдання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», його зміст та структура. Мова як суспільне явище, функції мови. Поняття національної (літературна мова і діалекти), державної мови. З історії становлення та розвитку української мови. Сучасна мовна ситуація. Мовна політика: нормативно-правові засади функціонування української мови (аналітичний огляд мовного законодавства). Українська літературна мова, її основні ознаки (мовна норма, стиль). Правописні зміни. Стилї професійного мовлення.</p>	лекція	<p>1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 2704-VIII, чинний від 16.07.2019). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19.</p> <p>2. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування : [навч. посіб.], Київ : Каравела, 2023. 352 с.</p> <p>3. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 7-е вид., зі змін. та допов. Львів, 2023. 440 с.</p> <p>4. Фаріон І. Мовна норма: пошук істини (навчальне видання): посібник. Івано-Франківськ. 2017. 256 с.</p> <p>5. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: док. і матеріали /</p>		

			Л. Масенко та ін. Київ. 2005. 399 с. 6. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2019. 390с.	
2 / 2	Українська мова у професійному спілкуванні: ознаки, функції, норми.	практичне заняття		<p>1. Прочитайте закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19. Сформулюйте відповіді на запропоновані запитання.</p> <p>2. Ознайомтеся із Законами України «Про застосування англійської мови в Україні» (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text) та «Про внесення змін до деяких законів України щодо врахування експертної оцінки Ради Європи та її органів стосовно прав національних меншин (спільнот) в окремих сферах» (https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/2117126). Чи погоджуєтеся із думкою про те, що ці закони підривають статус української мови?</p> <p>3. Ознайомтеся із новими правилами українського правопису. Наведіть приклади</p>

				<p>змін на орфографічному, граматичному, словотвірному рівнях. Які зміни стосуються вашого фаху?</p> <p>4. Опрацюйте статтю з Вікіпедії про хронологію утисків української мови: (https://uk.wikipedia.org/wiki/Хронологія_заборон_української_мови). З'ясуйте, у якій зі сфер була найбільша кількість утисків та заборон? Чому? Окресліть лінгвоцид української мови за час повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Інформацію, зокрема, можна знайти на сайті Уповноваженого із захисту державної мови (https://mova-ombudsman.gov.ua/).</p> <p>5. Редагування текстів.</p>
3 / 2	<p>Усне спілкування у професійній діяльності.</p> <p>Специфіка усного спілкування у професійній сфері (мовні та позамовні параметри). Культура мови і культура мовлення (комунікативні ознаки). Ортоепічні та акцентуаційні норми української літературної мови. Суржик. Засоби милозвучності української мови. Український мовленнєвий етикет у професійній сфері (етикет телефонної розмови, цифровий етикет).</p>	лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Культура віртуального спілкування [Електронний ресурс]. URL: http://www.4uth.gov.ua/library_science/publishing/netiquette_2010.doc. 2. Масенко Л. Суржик: між мовою і язиком. Київ : Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2011. 135 с. 3. Мацько Л., Кравець Л. Культура української 	

			<p>фахової мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.</p> <p>4. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів: Сполом. 225 с.</p> <p>5. Стахів М. Український комунікативний етикет. Київ : Знання, 2008. 246 с.</p> <p>6. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2025. 536 с.</p>		
4 / 2	Нормативні аспекти усної професійної комунікації.	практичне заняття		<p>1. Висловіть свої міркування про значення культури мовлення у повсякденній професійній діяльності біолога. Визначте найважливіші способи підвищення мовленнєвої культури.</p> <p>2. На платформі TEDxKyiv виберіть виступ, що стосується вашого фаху (https://tedxkyiv.com/videos?page=2) Проаналізуйте промову автора в аспекті дотримання норм культури мовлення.</p> <p>3. Робота із словниками.</p>	

5 / 2	<p>Риторичні вміння і навички у професійному мовленні.</p> <p>Риторика як наука і мистецтво комунікації. Роди (і види) красномовства. Розділи класичної риторики й співвідносні з ними етапи створення публічного виступу. Презентація як різновид публічного мовлення. Жанри професійного монологічного мовлення (виступ, доповідь, повідомлення). Жанри професійного діалогічного мовлення (ділова бесіда, співбесіда з роботодавцем, перемовини, ділові засідання). Стратегія і тактика мовної поведінки під час суперечки. Невербальні засоби комунікації.</p>	лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куньч З. Риторика : підручник / З. Куньч, Г. Городиловська, І. Шмілик. 2-е вид., допов. Львів, 2018. 496 с. 2. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма : навч. посіб. 7-е вид., зі змін. та допов. Львів, 2023. 440 с. 3. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання / Перекл. з англ. Н. Лавської. Київ. 2019. 416 с. 4. Сагач Г. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. Київ : Зоря, 2003. 255 с. 5. Томан І. Мистецтво говорити. Київ : Україна, 1996. 269 с. 		
6 / 2	<p>Специфіка публічної комунікації засобами української мови.</p>	практичне заняття		<ol style="list-style-type: none"> 1. Якими рисами, на Вашу думку, повинен володіти успішний оратор? Кого вважаєте найкращим сучасним оратором в Україні / у світі? Обґрунтуйте свою позицію. 2. Підготуйте публічний виступ на довільну тему (суспільно-політичну, історико-культурну, морально-етичну, мовну або фахову). 	

				<p>дотримуючись таких вимог (до 5 хв):</p> <ul style="list-style-type: none"> • зверніться до аудиторії, оголосіть тему виступу; • вступ (зацікавте слухачів, обґрунтуйте актуальність та важливість теми); • основна частина (послідовно, аргументовано розкрийте тему, використавши наукові джерела, статистичні дані, думки фахівців тощо); • висновки (підсумуйте власний виклад, запросіть слухачів до обговорення); • пам'ятайте про: зв'язок зі слухачем, невербальні засоби спілкування, етикетні вислови; • підготуйтеся до обговорення та можливих запитань. <p>3. Проаналізуйте публічний виступ колеги на занятті.</p>
	МОДУЛЬ II			
7/2	<p>Слово у мові професійного спілкування. Лексичні норми та лексичні помилки у професійному мовленні</p> <p>Слово як мовна одиниця. Словниковий склад української літературної мови. Зайва багатослівність у професійному мовленні – плеоназм, тавтологія. Синонімія, антонімія, фразеологія, паронімія української фахової мови. Явище міжмовної омонімії.</p>	лекція	<p>1. Булик-Верхола С., Наконечна Г., Теглівець Ю. Основи термінознавства: Навчальний посібник - 3-тє вид. доп. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 192 с.</p> <p>2. Пілецький В. Український термін як</p>	

	<p>Абревіатури у професійному мовленні. Правила скорочування слів. Слова іншомовного походження. Неологізми. Пуризм та калькування як способи поповнення лексичного складу мови. Поняття «термін», «номен», «професіоналізм». Термінолексика загальнонаукова, міжгалузєва та спеціальна. Історія формування та шляхи поповнення української наукової фахової термінології. Поняття про термінологічний стандарт. Українська фахова термінографія.</p>		<p>національно-культурне явище. <i>Вісник Львівського університету ім. І Франка</i>. Серія філологічна. Вип. 38, ч. 1, 2006. С. 47-56.</p> <p>3. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посіб. Київ : Либідь, 2008. 240 с.</p> <p>4. Симоненко Л. О. Біологічна термінологія: формування та функціонування: навч. посіб. для студ. природн. ф-тів. Умань: РВЦ «Софія», 2006. 104 с.</p> <p>Український лінгвістичний портал «Словники України». URL: http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/</p> <p>5. Словник української мови у 20 томах. URL: https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=20479&page=691</p>		
8 / 2	<p>Лексичні норми у професійному мовленні.</p>	<p>практичне заняття</p>		<p>1. Охарактеризуйте нищівне втручання в лексичну систему української мови у ХХ ст. Ознайомтеся з Реєстром репресованих слів О. Демської-Кульчицької (https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Linguistics/rejestr.html).</p>	

				<p>Наведіть приклади, що стосуються Вашого фаху (баця – бацяла тощо). Які терміни, на Вашу думку, доцільно повернути в активний ужиток?</p> <p>2. Опрацюйте правила графічного скорочення слів. Випишіть 10 прикладів скорочень, які є новими для вас. (Український правопис. С. 66-69).</p> <p>3. Укладіть бібліографію сучасних словників із Вашого фаху (5–6 позицій). Виберіть один і проаналізуйте його, а також одну словникову статтю (тип словника, кількість одиниць; як наведено тлумачення слова, інші характеристики).</p> <p>4. Редагування текстів з метою виявити лексичні помилки.</p>	
	МОДУЛЬ III				
9 / 2	<p>Морфологічні норми української мови за професійним спрямуванням (самостійні частини мови).</p> <p>Морфологічні норми української мови за професійним спрямуванням: види та способи реалізації.</p> <p>Нормативні аспекти вживання у текстах професійного спрямування самостійних частин мови.</p>	лекція	<p>1. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. Київ, 2012. 352 с.</p> <p>2. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : ВЦ „Академія», 2007. 360 с.</p>		

			<p>3. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ, 2001.</p> <p>4. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019.</p> <p>5. Шевчук С. В. Моделі активних дієприкметників в сучасній українській літературній мові. <i>Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова</i>. Серія 8: Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). 2013. Вип. 5. С. 188–193.</p>	
10 / 2	Граматична правильність у професійному мовленні (самостійні частини мови).	практичне заняття		<p>Прокоментуйте дискусію в українському суспільстві щодо функціонування фемінітивів. Ознайомтеся із «Вебсловником жіночих назв української мови» (2022, автор - Олена Синчак https://r2u.org.ua/html/femin_details.html, https://r2u.org.ua/).</p> <p>Обґрунтуйте можливість творення іменників жіночого роду від запропонованих слів та конкретизуйте сферу їх використання.</p> <p>Робота із виявленням граматичних помилок у текстах фахового спрямування.</p>

11 / 2	Морфологічні норми української мови за професійним спрямуванням (службові частини мови).	лекція	1. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. Київ, 2012. 352 с. 2. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ. 2007. 360 с. 3. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ, 2001. 4. Український правопис. Київ : Наукова думка, 2019.		
12 / 2	Граматична правильність у професійному мовленні (службові частини мови).	практичне заняття		Робота із виявленням граматичних помилок (у вживанні службових частин мови) в текстах фахового спрямування.	
13 / 2	Синтаксичні особливості мови професійного спрямування. Поняття «синтаксична норма». Особливості синтаксису професійного мовлення. Порядок слів у реченні. Координація присудка з підметом. Складні випадки керування. Функції простого і складного речення в системі професійного мовлення. Правильність вживання компонентів ускладненого простого речення (однорідні члени, вставні звороти та ін.). Синонімія синтаксичних конструкцій. Типові порушення синтаксичних норм.	лекція	1. Вихованець І. Граматика української мови: Синтаксис. К., 1993. 2. Гінзбург М. Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців. <i>Вісник Національного університету «Львівська політехніка»</i> . 2008. № 620 : <i>Проблеми української термінології</i> . С. 26–32.		

			3. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.	
14 / 2	Синтаксичні особливості української мови за професійним спрямуванням.	практичне заняття		Робота із редагуванням текстів і виявленням синтаксичних помилок. Створення речень і текстів відповідно до сучасних синтаксичних норм української мови.
	МОДУЛЬ IV			
15 / 2	Текст як об'єкт професійного мовлення. Особливості текстів офіційно-ділового та наукового стилів. Офіційно-діловий стиль. Документ як основний вид офіційно-ділового мовлення, його функції. Класифікація, структура документів. Електронний документообіг. Загальні вимоги до оформлення документів, особливості мови ділових паперів. Характеристика найуживаніших документів. Науковий стиль. Модель і структура наукового тексту. Особливості мови текстів наукового стилю. Псевдонауковий стиль (науковий жаргон). Різновиди наукових робіт (реферат, наукова стаття, анотація, курсова, дипломна, магістерська робота, рецензія, відгук тощо). Плагіат. Правила бібліографування.	лекція	Боярчук О. С. Лексика і фразеологія української ділової мови у словниках ХХ – початку ХХІ століть : монографія. Київ : Наукова думка, 2023. 288 с. Довжук І. В. Історія документознавства : навч.-метод. посіб. Переяслав : Домбровська Я. М., 2020. 149 с. Національний стандарт України. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. ДСТУ 4163:2020. Чинний від 01 вересня 2021 р. URL:	

			<p>http://www.kdu.edu.ua/Documents/DSTU41632020v1.pdf</p> <p>Пасічна О. В. Лінгвостилістичні особливості офіційно-ділових текстів. <i>Філологічні студії</i>. Вип. 17. 2018. С. 181–191.</p> <p>Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. 2-е вид., стер. Київ : Альмамастер, 2012. 216 с.</p> <p>Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія /М. Дорошенко, М. Станіславський, В. Страшкевич. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. XVI, 248 с. Репринт з видання 1930 р. (Серія «Словникова спадщина України»).</p>	
16 / 2	Культура писемного фахового мовлення. Вимоги до оформлення основних зразків документів	практичне заняття		<p>1. Ознайомтеся із термінами та визначеннями основних понять, які застосовують у сфері діловодства, поданими в ДСТУ 2732:2023. «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять». Чинний від 01 березня 2024 р. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_2732-2023.pdf</p>

				<p>2. Ознайомтеся із Національним стандартом України «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації Вимоги до оформлення документів». ДСТУ 4163:2020. (URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/DSTU41632020v1.pdf).</p> <p>Створіть власні зразки документів (автобіографія, заява, резюме, рекомендаційний лист).</p> <p>3. Редагування текстів документів.</p> <p>4. Створіть бібліографічний опис запропонованих наукових джерел.</p>
--	--	--	--	---

с. 10/10

Автор

доц. Марія КУХАРЧИШИН

«Погоджено»

Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій Гончаренко
«19» *серпень* 2025 р.

Гарант ОШП

Віктор Федоренко
«29» *сеп* 2025 р.